

III POZNAŃSKA KONFERENCJA AZJANISTYCZNA „AZJA W POCZĄTKACH XXI WIEKU. TOŻSAMOŚĆ — SPOŁECZEŃSTWO — KULTURA”, POZNAŃ, 18-19 MAJA 2006

Organizatorami konferencji były trzy instytucje: Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, Oddział w Poznaniu, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu. Całość przedsięwzięcia koordynował zespół osób reprezentujących organizatorów: dr hab. Sebastian Wojciechowski i mgr Łukasz Szyszka (WSNHID), dr Danuta Penkala-Gawęcka (IEiAK UAM) i dr Anna Szymoszyn (IAE PAN). Cykl konferencji, organizowanych od 2004 roku, zyskał sobie trwale miejsce w naukowych spotkaniach specjalistów z różnych dziedzin nauk społecznych i humanistycznych, zajmujących się problematyką Azji Środkowej, Wschodniej i Południowej, a także Bliskiego Wschodu, oraz relacjami tych stref kulturowych z Europą.

Celem poprzednich dwóch konferencji (noszących tytuł I i II Poznańskiej Konferencji Tybetologicznej), jak i tej w roku 2006, był przegląd bieżących dokonań badaczy zajmujących się problematyką społeczno-kulturową i ekonomiczno-polityczną Azji. O ile pierwsze dwie konferencje skupiały się na tematyce tybetańskiej i relacjach z krajami ościennymi, o tyle formuła trzeciej została poszerzona w odpowiedzi na potrzeby środowiska naukowego.

Osią spotkania w 2006 roku były rozważania na temat charakterystycznych strategii społeczności azjatyckich w ich wysiłkach na rzecz zachowania tożsamości, wobec problemów globalizacji, modernizacji i wielkiej polityki. Tematyka obrad koncentrowała się na gwałtownych zmianach dokonujących się wewnątrz społeczeństw Azji, jak i na coraz większej integracji tych regionów w skali międzynarodowej i to zarówno w aspekcie kulturowym, społecznym, jak i politycznym. Wystąpienia poświęcone były przede wszystkim strategiom stosowanym przez społeczności azjatyckie dla zachowania zachwianej tożsamości i podtrzymania tradycji. Problemy te ukazywano z perspektywy antropologii kulturowej, socjologii, politologii, historii i ekonomii.

Konferencję otworzył dziekan Wydziału Politologii i Stosunków Międzynarodowych, prof. WSNHiD, dr hab. Sebastian Wojciechowski, w zastępstwie rektora WSNHiD, prof. dr. hab. Waldemara Łazugi. Następnie zgromadzonych gości, słuchaczy i prelegentów powitał w imieniu IEiAK UAM oraz IAE PAN prof. dr hab. Aleksander Posern-Zieliński, dyrektor IEiAK, który wygłosił słowo wstępne.

Konferencja składała się z trzech bloków tematycznych. Każdy z nich rozpoczynał się dwoma dużymi referatami ujmującymi dyskutowaną problematykę z perspektywy ogólnej, przygotowanymi przez cenionych specjalistów, posiadających długoletnie doświadczenie badawczo-naukowe. Referatom tym towarzyszyły krótkie wystąpienia panelowe i dyskusja.

Jako pierwszy prezentowany był blok społeczno-polityczny: „Społeczeństwa azjatyckie i ich reakcje na polityczne i społeczne przejawy globalizacji” (etniczność, nacjonalizm, tożsamość społeczności azjatyckich na tle wielkiej polityki). Prowadzony był przez prof. dr. hab. A. Posern-Zielińskiego. Pierwszy z dwóch głównych referatów, „Wietnam — przemiany ekonomiczne i ich rezultaty”, wygłosił prof. dr hab. Wiesław Olszewski (Instytut Historii UAM, Poznań), natomiast drugi „Między Wschodem a Zachodem. Dylematy państw środkowoazjatyckich na progu XXI wieku” — prof. dr Marek Gawęcki (Instytut Wschodni UAM, Poznań). Dzięki szerokiemu ujęciu zagadnienia, prof. dr Gawęcki wprowadził słuchaczy w podjętą przez kolejnych uczestników tematykę. Następne, krótkie referaty wygłosili: mgr Przemysław Osiewicz (Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Poznań) — „Czy Republika Turcji stanowi pomost między Azją a Europą?”; dr Piotr Kwiatkiewicz (absolwent IH UAM, Poznań) — „Kontekst naftowy interwencji zbrojnych w Afganistanie i Iraku”; mgr Łukasz Szyszka (WSNHID, Poznań) — „Przemiany polityczne w Azji na przykładzie Gruzji”; mgr Nartsiss Shukurallieva (INPiD UAM, Poznań) — „Ruchy polityczne jako podmiot polityki w Kirgistanie — geneza, ewolucja i tożsamość”; mgr Katarzyna Wodzińska (INPiD UAM, Poznań) — „Ku mocarstwu globalnemu? Wzrost znaczenia ChRL na arenie międzynarodowej”; mgr Natalia Bloch (IEiAK UAM, Poznań) — „Rebelia maoistowska w wieloetnicznym Nepalu jako efekt ścierania się wpływów demokratycznych Indii i komunistycznych Chin”; Piotr Cykowski (Instytut Krajów Rozwijających się UW, Warszawa) — „Ochrona środowiska jako element globalny w polityce Tybetańskiego Rządu Emigracyjnego”; mgr Michał Missala (redaktor naczelny czasopisma „Puls Świata”, Warszawa) — „Ruchy narodowowyzwoleńcze i separatystyczne oraz perspektywa realizacji samostanowienia w Azji”.

Po wystąpieniach nastąpiła ożywiona dyskusja, której moderatorem był prof. WSNHiD dr hab. S. Wojciechowski. Prof. A. Posern-Zieliński podsumował wszystkie wypowiedzi, zwracając uwagę na społeczno-

kulturowe aspekty zmian politycznych oraz różne perspektywy poznawcze, uwarunkowane — podobnie jak i ocena sytuacji — ekonomicznym, politycznym bądź humanistycznym podejściem do omawianego zagadnienia.

W czasie przerwy przed kolejną częścią obrad można było zaznajomić się z publikacjami instytucji organizujących konferencję, między innymi z tomami „Problemów Humanistyki”, wydawanych przez WSNHiD oraz ze zbiorami wystąpień z I i II Poznańskiej Konferencji Tybetologicznej.

Drugi blok, o charakterze etnologiczno-kulturowym, nosił tytuł „Tradycyjne kultury w obliczu potrzeb i wymogów nowoczesnego świata”. Dotyczył etniczności, nacjonalizmu oraz tożsamości społeczności azjatyckich na tle współczesnych problemów kulturowych. Blok prowadził prof. dr hab. Zbigniew Jasiewicz (IEiAK UAM). Pierwszy z głównych referatów: „Powtórka z globalizacji i nacjonalizmu czy wzrost świadomości kulturowej?” wygłosił prof. dr hab. Sławoj Szykiewicz (IAE PAN, Warszawa). Drugi duży referat przedstawił prof. dr hab. Jerzy S. Wasilewski (IEiAK UW, Warszawa) — „Współczesny stan duchowości ludów Syberii”. Oba wystąpienia uzupełniały się wzajemnie, ujmując całościowo podjętą w tym bloku problematykę.

Kolejne, krótkie referaty, ukazujące rozmaite aspekty tych zagadnień w różnych kontekstach społeczno-kulturowych, przedstawił: prof. dr hab. Ewa Nowicka (Instytut Socjologii UW, Warszawa) — „Tradycja i nowoczesność: edukacja we współczesnej Mongolii”; dr Anna Szymoszyn (IAE PAN, Poznań) — „Adaptacja tradycyjnej kultury tybetańskiej w warunkach indyjskich: przykład edukacji dzieci z rodzin bön”; dr Przemysław Hinca (IEiAK UAM, Poznań) — „Ścieranie się tradycyjnych form gospodarki górali z Kinnauru oraz propagowanych przez administrację nowoczesnych upraw i hodowli”; dr Rafał Beszterda (IAE PAN, Poznań) — „Nowe problemy tradycyjnych pszczelarzy z Zachodnich Himalajów w sytuacji otwarcia się rynku ogólnoindyjskiego”.

Po referatach nastąpiła długa i bardzo interesująca dyskusja panelowa, którą podsumował prof. Z. Jasiewicz.

Pierwszy dzień poznańskiego spotkania zwieńczyło otwarcie wystawy fotograficznej „Azja — tradycja i współczesność”, zaprezentowanej na terenie WSNHiD. Fotografie, które dostarczyli uczestnicy konferencji, pochodziły z Afganistanu, Kazachstanu, Uzbekistanu, Jakucji, Indii, Nepalu, Tybetu i Korei Płd. i prezentowały zderzenie współczesności z tradycją, przejawy powiązań kultury globalnej z kulturami lokalnymi.

Drugi dzień konferencji poświęcony był problematyce azjanistycznej z zakresu antropologii medycznej. Nosił on tytuł „Medycyny azjatyckie: znaczenie tradycji i wyzwania globalizacji”. Dotyczył problemów medycyny tradycyjnej i komplementarnej w kulturach azjatyckich w zetknięciu z potrzebami globalizującego się świata. W Polsce niewielu badaczy zajmuje się tymi zagadnieniami, więc zaproszono także dwie specjalistki z Niemiec, które wygłosiły referaty w języku angielskim. W wystąpieniach poruszano, z jednej strony, kwestie pluralizmu medycznego w Azji Środkowej, z drugiej — adaptacji medycyn azjatyckich na Zachodzie. Blok prowadziła dr Danuta Penkała-Gawęcka (IEiAK UAM), która wygłosiła także pierwszy referat, zatytułowany „Profesjonalizacja praktyków medycyny komplementarnej w Kazachstanie: tradycja i globalizacja”. Omawiał on postępujący proces biurokratycznej legitymizacji uzdrowicieli i lekarzy praktykujących medycynę komplementarną oraz rolę, jaką w ich działalności pełni tradycja. Drugi duży referat, przedstawiony przez dr Annette Krämer (Humboldt-Universität Berlin, Institut für Asien- und Afrikawissenschaften, Zentralasien Seminar; Linden-Museum Stuttgart, Staatliches Museum für Völkerkunde), nosił tytuł: „Medical Pluralism in Post-Soviet Uzbekistan”. Ukazując pluralistyczne pole usług medycznych we współczesnym Uzbekistanie, autorka przedstawiła również sugestie dotyczące kierunków dalszych badań. Kolejne wystąpienie gościa z Niemiec, dr Krisztiny Kehl (Max Planck Institute for Social Anthropology, Halle) — „Saints, Spirits, Bioenergy and the Qur'an: Divergent Forms of Legitimacy in Religious Healing in Contemporary Uzbekistan”, opisywało różne typy uzdrawiania opartego na religii, wskazując na ważną rolę tradycji, a jednocześnie innowacje w tych metodach leczenia.

Następne, krótsze referaty wygłosili kolejno: dr Paweł Jessa (IEiAK UAM, Poznań) — „Oblicza medycyny komplementarnej we współczesnym Kazachstanie na przykładzie świętej góry Aydarly Aydakhar Ata”; prof. UAM dr hab. Jaromir Jeszke (Wydział Pedagogiczno-Artystyczny UAM Kalisz; Instytut Historii Nauki PAN Warszawa) — „Próby adaptacji medycyny tybetańskiej w polskiej kulturze medycznej” oraz mgr Tomasz Szymoszyn (Centrum Kultur Azjatyckich „Mandala”, Poznań) — „Przystosowanie i odbiór tradycyjnej medycyny chińskiej w Polsce”.

Dyskusja, prowadzona przez dr D. Penkałę-Gawęcką, zogniskowała się wokół znaczenia lokalnych tradycji i oddziaływania procesów globalizacyjnych, które wspólnie kształtują złożony obraz współczesnego pluralizmu medycznego w krajach Azji Środkowej. Uczestnicy interesowali się również procesami przejmowania i adaptacji różnych form medycyny azjatyckiej w Polsce. Na zakończenie dr A. Szymoszyn w imieniu organizatorów podsumowała przebieg i rezultaty konferencji, wskazując na jej znaczenie dla rozwoju zainteresowań i dalszych prac badawczych nad kulturami i społeczeństwami azjatyckimi. Podziękowała również wszystkim uczestnikom za udział w spotkaniu i zaangażowanie oraz wyraziła nadzieję, że będzie możliwe opublikowanie materiałów z konferencji w osobnym tomie, dzięki czemu staną się one cennym źródłem dla wszystkich osób zainteresowanych problematyką azjanistyczną.

Anna Urbańska-Szymoszyn